Ş İ M D İ K İ Z A M A N L A R

Hayri Esmer

Şimdiki Zamanlar, günümüzün çok katmanlı ve geniş yelpazeye yayılan yaşam ilişkilerinin, kendi içinde ayrıksılaşan, spesifik ve önemli *an*larını tanımlar. Bütünü görmekten çok, parçaları vurgular, parçaların her birinin kudsiyetine inanarak bunların biraradalığını esas alır. Birbiriyle, daha çok ta günlük yaşamla ilintili, ama kıyıda kalmış, gizil olan, aynı zamanda üzerinde durup düşünülmeye değer olan gerçeklikleri görülebilir kılmayı, dolayısıyla da anlamlandırılabilir deneyimler olarak sunar.

Şimdiki Zamanlar, hem şimdiyi hem şimdi varolan tüm gerçekliği içerir. Bu da, bugün yaşıyor olduğumuz, etkilendiğimiz, anlatmaya değer gördüğümüz ve içselleştirip kendimize ait kıldığımız herşeydir.

Şimdiki Zamanlar'da, kendi dünyalarını, kendi sorunsallarını, malzeme, yöntem ve dil tercihlerini birbirinden bağımsız olarak seçen genç sanatçı ve tasarımcıların, geniş bir yelpazede günlük yaşamla kurdukları estetik ilişkiye tanık olmaktayız.
Bu anlam çerçevesinin oluşmasında, gençleri önceden belirlenmiş bir kavram ile sınırlandırmak, bu paralelde yönlendirmek ve sanatın özgürlükçü yönünü 'törpülemek' yerine, kavrama ilgisiz işlerin çıkabilme riskini de gögüsleyerek, buluşabileceğimiz ortak bir öngörüye yaslandık. Bu öngörü, hepimizi kuşatan, onsuz olamayacağımız bugün ve ***şimdi***dir. Bu anlamda serginin kavramsal çerçevesinin, yönlendirici olmaktan öte, bugünü ve yaşıyor olduğumuz süreci tanımlamasını istedik. Açıkça, sanat üretimini 'gölgeleyecek' kavramsal çerçeveden uzaklaşmayı; gençleri kendi özgür tercihleri ve yönelimleriyle başbaşa bırakmayı tercih ettik. Daha 'tarafsız' ve saf bir gerçeklikle karşılaşmak için bu gerekliydi. Bugün özgürlükleri sınırlandıran, gençleri kendilerinden uzaklaştıran, onları başkalaştırmayı arzulayan o kadar çok şey ortadayken, bizim de onların üretimlerini, kavramlar, temalar ve kendi önerilerimizi yorumlatarak 'sınırlandırmanın' iyi bir tercih olamayacağını düşündük. Öte yandan bugünü, şimdiyi görmek için, kendiliğinden ortaya çıkanları önemsemek, bunları izlemek, incelemek ve bu süreçlerde özgür bir ifade ortamı yaratmak kuşkusuz önemli olmalıydı. Zaten, sanat

eğitimi dediğimiz şey de esas itibarıyle bu değil midir?

Gençler, profesyonel bir donanıma sahip olmasalar da, günlük yaşam gerçekliğini daha derinden hissetmekte ve bugüne, herzamankinden daha fazla ilgi duymaktadırlar. Hele iletişim olanaklarının aşırı uçlarını, en derinden yaşıyor olduğumuz bugünü düşündüğümüzde, kendilerine ait ayrıcalıklı bir dünyada yaşıyor olduklarını söylemek hiç te zor olmaz. İletişim araçlarının kutsandığı, bilişim teknolojisinin bir tutkuya, hayranlığa, hatta bağımlılığa dönüştüğü; sosyal medyanın neredeyse gündem yaratan genç meşguliyetler arasında görülerek hayatı yönlendirmesi; gençlerin şimdiki zaman gerçekliğiyle kurdukları ilişkiyi göstermektedir.

Genç ilgi, kuşku yok ki bugüne ve ***şimdi***ye yönelmiştir. ***Şimdi***nin kültürüne, alışkanlıklarına, yaşam tarzına ve anlatımına odaklanmıştır. Bu anlamda toplumsal olay ve olguları gözleyen; bunları farklı disiplinler içinden görerek aralarında ilişkiler kurabilen; bunlardan bireysel sorunlar çıkarabilen; ve nihayetinde de bu sorunları kendi dil yapısıyla örtüştürüp, yapıta dünüştürebilen gençlerin bugünü anlama ve dönüştürebilme konusunda önemli mesafe kaydettiğini görmekteyiz. Peki Türkiye'deki sanat eğitimi yeniden biçimlenen bu sürece ne kadar eklemlenebilmekte ya da bu dönüşümün altyapısını oluşturmakta yeterli donanıma sahip midir?

Altyapısını gerçekliğin yansıtılması geleneğine yaslayan eğitim sistemimizin, temsili yaklaşımları benimseyen ve yücelten anlayışın etkisinde olduğu görülmektedir. Özellikle son zamanlarda genişleyen sanat algısı, çoğulcu bakışlar, belirsizleşen ölçütler ve sanatın kendi yapısına dair geliştirilen sorgulamaların, eğitim sisteminde içselleştirildiğini söylemek kolay değildir. Hatta bu yenilikçi ve deneysel yaklaşımların, olması gereken zeminden uzaklaşarak 'keyfiyet' kavramıyla açıklanabilecek muğlak bir zemine sürüklendigini bile söyleyebiliriz. Herşeyin sanat olabileceği gerçeğini anlamlı kılabilecek içerikten çok, gelenekselleşmiş biçimsel sorunların yeniden deneyimlenmesiyle zaman harcanmaktadır. Sanatsal yaratıyı kışkırtan; sanata dair yeni bakış ve dil arayışlarında bulunan; yeni anlam ilişkileri ekseninde yapıta zemin oluşturan, ve bunları sunmak için deneysel uygulamalar içine girmek yerine, teknik, malzeme ve yapıtın oluşum süreçlerinde karşılaşılan sıkıntıların çözümüne odaklanan bir eğitim sisteminin içinde olduğumuz söylenebilir. Bu anlamda sanatın toplum gerçeğini yansıtması ve reel dünyayla sağlıklı diyaloğ kurması olanaklı görülebilir mi? Bu diyaloğ ile ortaya çıkan ürünlerin toplumun ruhsal gerçekliğini tanımlaması olanaklı olabilir mi? Ayrıca yeterince deforme olmuş klasik bir hoca-öğrenci ilişkisi ile, çağın sürekli dönüşen dinamik

olgularını eleştirel yaklaşımlarla sorgulamak ve tanımlamak mümkün müdür?

Sanat da, eğitimi de öteden beri, bir bilgi sorunu olarak varolmuştur. Sistematik yöntemlerle öğrenilebilen, karşılaştırılabilen, denetlenip sorgulanabilen bir süreci içerir. Bu anlamda yetenek algısına yaslanarak, sanat eğitimini özel yeteneklilere verilen eğitim olarak algılamak, daha baştan bugünkü sanat eğitimi mantığıyla çelişmektedir. Zaten üniversite eğitimi de bunun sistematik yöntemlerle öğrenilip, denetlenebilen bir süreç olduğu anlayışına dayanmaz mı?

Öte taraftan üniversiter yapı, yaygın bir şekilde kabul gören bakışla mevcut toplumsal beklentilere göre biçimlenen, ona hızlı ve pratik çözümler üreten bir yapı da değildir. Tersine, deneysel olana, bilinemeyene, tanınamayana ve hatalara açık entelektüel bir risk alanıdır. Gerçekliği eleştirel, sistematik, aynı zamanda deneysel yöntemlerle kavramsallaştırır; geleneksel olandan ayrıksılaşarak yeni düşünme önerileri sunar.

Sanat da öteden beri, böyle deneysel bir risk alanında dolaşarak yaşamın tüm katmanlarına karşı geliştirdiği eleştirel bakışları kendi doğasında saklı tutmuştur. Bu onun varoluşunun da kaçınılmaz bir sonucudur. Son zamanlarda, eleştirel bakışlara daha fazla ilgi duyulması bununla bağlantılı olarak bireyin özgürlüğünün herzamankinden daha fazla kontrol edilebilir, denetlenebilir ve yönlendirilebilir olmasıyla ilgili olsa gerek. Bu anlamda bireyin özgürlüğü risk altında, bunu besleyen kuşku ise artık heryerdedir. Güven telkin eden çok daha az şey bulunmaktadır hayatımızda. Bu nedenledir ki zaman, artık sıradışı, eleştiri ve bilgiyle beslenen, kuşkucu, sorgulayıcı ve riski üstlenmekten çekinmeyen bakışlar lehine işlemektedir. Böyle bir noktada, geleneksel algılardan ve öğretme yöntemlerinden uzaklaşmayı alışkanlık haline getiremeyen; yeni dil ve biçimsel arayışların uzağında yapılanan; sanatın kendi doğasında varolan özgürleştirici ve yaratıcı boyutu sistemli şekilde veremeyen bir eğitiminin çağın düşünsel ve estetik şürecinin bir parçası haline gelmesi beklenmemelidir.

Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, ülkemizdeki diğer bir çok sanat kurumu gibi disiplin temelli yapılanmış; bölümlerin hem farklılıklarını öne çıkaran, hem de aralarındaki işbirliğine dayalı verimliliği esas alan bir yaklaşımı benimsemiştir. Ağırlık verdiği sanat ve tasarım alanlarıyla kendisini tanımlamış; ve buna uygun olarak teknik donanımı güçlü bir altyapıyla özdeşleşmiştir. Bölümlerin kendi kimlikleri ekseninde sanatsal gereksinmelere cevap arayarak yapılanmaları, onların farlılıklarıyla

ayrıksılaşmasını sağlamıştır. Akademik yeterlilikler, fiziksel koşullar, altyapı donanımı, teknik arayışlar, eğitim sistemi gibi ortak kaygılarla gençlerin kendilerini ifade etmede zenginleştirilen seçenekler, fakültemizin sanat ortamıyla gittikçe daha fazla bütünleşmesini sağlamıştır.

Fakültemizin, sanat ve tasarım alanlarında, gerek ulusal gerekse uluslararası sanat eğitimi kurumlarıyla kurduğu yoğun ilişkiler ve Bologna süreci kapsamında yapılan çalışmalar, bir taraftan eğitim sistemimizin değişime açık, denetlenebilir, sorgulanabilir ve çağcıl olma yönündeki istekliliğini ortaya koyarken, öte taraftan eğitimimizin evrensel standartlarla uyumlu hale getirilmesine yönelik çabaları göstermektedir. Yapılan ortak etkinlik ve çalışmalar ile kurumsal işbirliğinin yolları açılmakta; eğitim öğretim ortamında seçeneklerin zenginleşmesi sağlanmaktadır. Üniversitemizin bu açık olmaya yatkın yönü, yapılanırken de önemli bir ayrıcalık olarak karşımıza çıkmaktadır. Çizgi Film/Animasyon, Baskı Sanatları ve Cam Bölümleri, akademik alanlarda eğitim vermek için, ülkemizde ilk kez üniversitemizde kurulmuşlardır. Bu birimlerin sanat ve tasarım alanlarında ülkemizde ilk kez akademik gelenek ve literatür oluşturma çabaları dikatte değerdir. Keza üniversitemizin benzer bir yapılanmayı, Türkiye'de ilk Çağdaş Sanatlar Müzesi'ni bünyesinde açarak ta gerçekleştirdiğini söylemek gerek. Yine üniversitemizin, ülkemizde tasarım alanlarına verdiği önemi, daha kuruluş sürecinde farketmesi ve bu konuda ayrıcalıklı bir altyapı oluşturmaya yönelmesi, öngörülerimizdeki isabetliliği göstermesi açısından ilginç görünmektedir. Bugün artık fakültemiz, lisans ve lisansüstü eğitimin altyapısını güçlendirerek birbirini besleyen sekiz bölümüyle sanat eğitiminde genişletilmiş bir yelpaze oluşturmakta; yaratıcılıklarını ayrıksılaştırarak geliştirmeyi arzulayan gençlere önemli bir seçenek olmaktadır.

Pera Müzesi ile işbirliği sonucu oluşturduğumuz bu sergi, fakültemizin sanat eğitimini ve bunun sonucu olarak da, genç sanatçı ve tasarımcılarımızın yapıtlarını, tasarımlarını deneyimleme olanağı sunmaktadır. Bu anlamda ***Şimdiki Zamanlar*** sergisi, tüm öğrencilerimizin olmasa bile, bütünün bir kesitini yansıtması açısından önemli bir potansiyel içermektedir. Sergi: resim, baskıresim, heykel, seramik, yerleştirme, mekan tasarımları, grafik tasarımlar, fotograf, dijital sanat, cam, video gibi geniş bir alana yayılan ifade olanaklarıyla çağdaş sanat ve tasarım sorunlarının, yenilikçi yönelimlerin ve ayrıksılaşan kimliklerin önemli bir zemini olmaktadır. Böylece gerek tercih edilen anlatım yöntemleri, gerekse tematik vurgularla günlük yaşama yaptığı göndermeler ***Şimdiki Zamanlar***ın bir panoramasını sunmaktadır.